

De opleiding Professionele schoonmaaktechnieken

Hoe bereid je ANt2-cursisten voor op de arbeidsmarkt?

Laaggeletterde anderstaligen hebben het moeilijk om een duurzame job te vinden. Dit geldt zeker voor alfacursisten. Een degelijke opleiding kan dan ook een duwtje in de rug betekenen. In 2010 besloten het Centrum voor Baseducatie Gent - Leie - Meetjesland en de VDAB Gent (Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding) om samen de uitdaging aan te gaan. Aan het einde van een intensief samenwerkingsverband van meer dan een jaar konden acht cursisten aan de slag in de schoonmaaksector.¹ De tevredenheid was bij alle partners zo groot dat in het najaar van 2012 het project een tweede maal van start ging.

De derde RONDE TAFELCONFERENTIE NT2 van 2009² geeft aan dat het volwassenen-onderwijs en de VDAB voor analfabete inburgeraars werk moeten maken van specifieke trajecten met een professioneel perspectief. In Antwerpen, Mechelen en Brussel waren al dergelijke projecten gestart. Het was dan ook niet meer dan logisch dat Gent zou volgen. Het CENTRUM VOOR BASEDUCATIE, VDAB (Nt2, Professionele Schoonmaaktechnieken (PST)), het HUIS VAN HET NEDERLANDS GENT en het onthaalbureau KOMPAS gingen daarop samen aan tafel zitten. Rekening houdend met de vergelijkbare voorbeeldtrajecten uit andere regio's, het profiel van de cursisten, de lokale arbeidsmarkt en de deskundigheid van de verschillende partners stippelden zij hun eigen traject uit. Gezien de mogelijkheden van de cursisten en de kans op een duurzame job werd er geopteerd voor een opleiding PST. Andere beroepsgroepen zoals de bouw- of groensector werden ook in overweging genomen en zijn eventueel nog een mogelijkheid voor de toekomst.

Het traject

Het einddoel is om cursisten klaar te stomen voor de arbeidsmarkt. Dit betekent: niet alleen een intensieve taalopleiding, maar ook het aanbrenge van de nodige vaktechnische vaardigheden. Er werd daarvoor een traject uitgestippeld van ongeveer zes maanden.

Cursisten krijgen vanaf de start twaalf uur per week alfa Nt2 waarvan negen uur per week functionele taalvaardigheden en drie uur per week technisch lezen en schrijven. Na drie à vier maanden komt er per week twaalf à vijftien uur technisch Nederlands bij (vaktaal!), PST en Nederlands op de Opleidingsvloer (Nodo). Gedurende die laatste maanden is er dus een aanbod van plus minus 32 uur per week taal- en vaktechnische opleiding.

Tijdens de opleiding wordt er ook aandacht besteed aan zelfredzaamheid, geschikte arbeidsattitudes en sociale competenties. In de loop van het traject werd ook besloten om een aantal uren rekenen te voorzien. Verspreid over een periode van zes maanden gaat dat om veertig uur. In de schoonmaaksector worden cursisten immers eveneens met een aantal reken taken geconfronteerd zoals maten doseren en tijdrekenen.

De trajectbegeleider van de VDAB speelt een centrale rol tijdens het hele opleidingstraject. Zij geeft voor de start van het project een week loopbaanoriëntatie, staat de cursisten bij en ondersteunt de lesgevers indien er zich problemen voordoen. Deze komen veelal voor wanneer aan de randvoorwaarden zoals kinderopvang, transport... niet volledig is voldaan. Een goede opvolging helpt eveneens bij het voorkomen van hindernissen die het afmaken van de opleiding in de weg kunnen staan.

Taken van de taaldocent

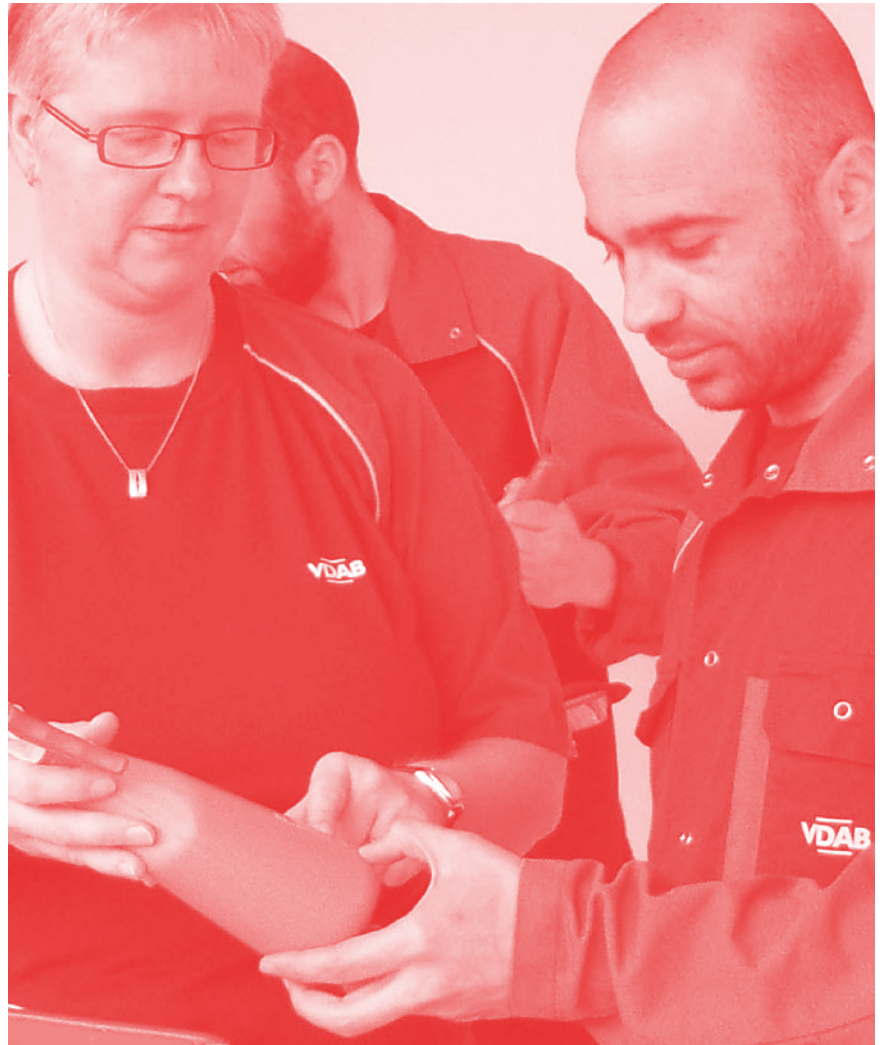
Het is de opdracht van de taaldocent om de cursisten klaar te stomen voor de (vak)technische opleiding en de communicatie op de werkvloer. Hiervoor is een doelenkader opgesteld gebaseerd op het opleidingsprofiel alfa NT2³. Het streefdoel is immers zoveel mogelijk cursisten op het niveau van richtgraad 1.1. (BREAKTHROUGH of A1) te brengen. Uiteraard worden de leerplandoelen geconcretiseerd in het thema Werk. Hierbij wordt er al heel wat woordenschat uit de schoonmaaksector impliciet aangebracht. Voorbeelden hiervan zijn het lezen van een werkrooster, instructies met poetsmateriaal, een voorkeur uitspreken voor een arbeidslocatie, pictogrammen en opschriften op de werkvloer herkennen.

Motivatie en doelgericht leren zijn twee basisprincipes tijdens de taallessen. De link met de (latere) beroepspraktijk moet steeds duidelijk zijn voor de cursisten. Deze kan zowel door de taaldocent als door de cursisten zelf verwoord worden. Na enkele maanden lopen de taalopleiding en de vakopleiding parallel. Vanaf dit moment is het belangrijk dat de taaldocent kan inspelen op de taalbehoeften in de vakopleiding. Opdrachten zijn doorgaans taakgericht. De cursisten gaan onmiddellijk aan de slag met de aangebrachte leerinhouden en taalhandelingen. 'Al doende leert men' is een leuze die doorheen het hele traject toegepast wordt.

Omwille van de hoge intensiteit is voortdurend bijsturen van de leerinhouden en van de cursisten een must. Doorgaans krijg je in de groep te maken met verschillen qua niveau en competenties. Als docent streef je er naar dat alle cursisten de eindmeet bereiken. Een duidelijk beeld op het eigen leren kan de cursisten hierbij helpen. De taaldocent kan hiervoor gebruik maken van een taalportfolio en/of tussentijdse toetstaaltaken (permanente evaluatie).

Alfabetisering de rode draad

Alfabetisering blijft natuurlijk de onderliggende rode draad. Hierbij wordt er gewerkt in niveaugroepen. De taaldocent doet hierbij beroep op aangepaste software om zoveel mogelijk individueel gericht te kunnen werken. Contractwerk (zelfstandig werken met vooropgestelde afspraken tussen docent en cursist, ondermeer over het

tijdsduur voor een bepaalde taak) is ook een vast onderdeel van het alfabetiseringsproces. En weerom, continu evalueren en bijsturen.

Er wordt hierbij zoveel mogelijk gewerkt met klankzuivere woorden die makkelijk te synthetiseren of te analyseren zijn. Maar heel wat woorden zijn op de werkplek weliswaar functioneel, maar ook heel wat moeilijker qua klank-letterkoppeling. Daarom worden ze als functioneel woordbeeld aangebracht.

De sleutelcompetenties tenslotte zijn tijdens de taalopleiding voortdurend onderliggend aanwezig. Hierbij denken we bijvoorbeeld aan: kunnen samenwerken, keuzes maken, omgaan met numerieke gegevens en het eigen leren en presteren verbeteren. Cursisten worden met een plannetje de weg opgestuurd, moeten samen een praktijkopdracht tot een goed eind brengen of kunnen gemotiveerde keuzes maken inzake de opleiding. Deze basisvaardigheden zijn in een beroepsopleiding uiteraard van zeer groot belang en worden ook geëxpliciteerd

zodat alle lesgevers van het project ze gedurende de hele opleiding in de praktijk brengen.

Voordelen voor de cursist

Voor de meeste cursisten in het traject betekent dit geïntegreerde traject vooral een enorme tijdswinst. Het merendeel van de cursisten behaalt in een vrij korte periode alfa richtgraad 1.1. (vergelijkbaar met een niveau tussen Alfa A en Alfa B in, volgens het Raamwerk Alfabetisering NT2). Enerzijds is dit te danken aan de hoge intensiteit van de alfa Nt2 lessen, anderzijds heeft de combinatie met de beroepsopleiding ongetwijfeld een stimulerend effect op de taalvaardigheid van de cursisten. Hierdoor werd eveneens het inburgeringstraject van de cursisten ingekort.

De cursisten krijgen een kwalitatieve vaktechnische opleiding waarmee ze hun kans op succes op de arbeidsmarkt ongetwijfeld verhogen. Voor het merendeel van de alfacursisten is het immers vrijwel onmogelijk om in te stromen in de reguliere vaktechni-

sche opleiding van de VDAB.

De stages en het werkplekleren versoepelen de overgang van het klaslokaal naar de werkvloer. Door de voortdurende aandacht die gegeven wordt aan goede arbeidsattitudes functioneren de cursisten beter op de nieuwe werkvloer. De instructeur van de VDAB besteedt bovendien veel aandacht aan het toeleiden van de juiste cursist naar een passende vacature. PST, NodO en technisch Nederlands worden door VDAB-instructeurs aangebracht binnen geïntegreerde lessen. En daar horen dus ook werkstages bij. Daardoor kregen alle cursisten vrijwel onmiddellijk te maken met een succeservaring: zij hadden werk! Een zeer grote stimulans voor deze doelgroep bij wie het zelfvertrouwen vaak al enige tijd zoek is.

Tenslotte zorgt intensief overleg tussen taaldocenten, instructeur en trajectbegeleider ervoor dat problemen tijdens de opleiding en mogelijke uitval zo snel mogelijk verholpen worden. Het welzijn van de cursisten en de groep is uitermate belangrijk in dergelijke intensieve en langlopende opleidingen.

Toekomstvisie

Na het eerste project was er een volledige uitstroom naar de arbeidsmarkt. Ongetwijfeld een fantastisch resultaat! Maar alle partners van het project zijn zich er van bewust dat tewerkstelling van deze cursisten ook zeer conjunctuurgevoelig is. Bovendien is het tijdens bepaalde periodes van het jaar moeilijker om direct een job te vinden. Maar het effect van een intensieve en degelijke opleiding is niet te onderschatten. Dit project krijgt ongetwijfeld nog een staartje....

Cindy De Borger

De auteur is docente (A)Nt2 bij het CBE Gent - Meetjesland - Leiland

- 1 Zie ook: Els Maton, INGEBURGERD AAN HET WERK, een bijzonder Vlaams traject voor analfabeten, gericht op werk. LES 145, jg.25.
- 2 www.ond.vlaanderen.be/nieuws/2008p/files/1215-NT2-platformtekst.pdf
- 3 www.ond.vlaanderen.be/curriculum/volwassenenonderwijs/basiseducatie/alfabetisering-nederlands/nederlands-tweede-taal-alfa-01-09-2007.pdf

ENKELE BETROKKENEN OVER HET PROJECT:

Annita Van Petegem, instructeur PST bij VDAB

Annita geeft voor de tweede keer de opleiding Professionele schoonmaaktechnieken in dit project. Zij wordt bijgestaan door Ria Vandegehuchte, instructeur Technisch Nederlands en NodO (Nederlands op de opleidingsvloer) bij VDAB. 'Alfacursisten hebben vooral meer behoefte aan herhaling. Ik moet de nieuwe woordenschat en technieken steeds herhalen. Deze extra inspanning is me niet te veel. Ik vind het eerder positief omdat ik zie dat deze aanpak ook echt vruchten afwerpt. Ria is als instructeur NodO hierbij een godsgeschenk. De cursisten die extra uitleg nodig hebben, neemt zij onmiddellijk apart. Op deze manier hoeft de hele groep niet telkens te wachten en kunnen zij al verder met een andere opdracht.

De opleiding is zeer praktisch ingericht. Cursisten moeten zo snel mogelijk aan de slag. Bij deze doelgroep geef ik altijd een demonstratie en doe ik zelf gewoon mee met de opdrachten. De opdrachten worden ook altijd in stukjes opgedeeld. Een bepaalde techniek zoals bijvoorbeeld stofwissen die we bij de reguliere cursisten in één keer aanbieden, delen we dan op in twee keer. Onder meer omdat het verwerken van de nieuwe woordenschat een extra opgave betekent voor de cursisten.

Ik maak ook veel meer gebruik van beeldend materiaal dan in de reguliere opleiding. De cursisten hebben extra behoefte aan visuele ondersteuning zoals foto's, filmpjes...

Een ander aandachtspunt is het in het oog houden van de randvoorwaarden. Cursisten uit deze doelgroep hebben vaak sociaal-economische of persoonlijke problemen. Deze moeten tijdig opgevangen

worden. Hierin moet dus extra geïnvesteerd worden.

Net als bij de reguliere opleiding kijken we naar het profiel en de attitudes bij het verdelen van de stageplaatsen. Mobiliteit of communicatief taalgebruik spelen bijvoorbeeld een grote rol bij het kiezen van een geschikte cursist voor een bepaalde vacature. Bij de alfacursisten gaan we de eerste keer zelf mee naar de stage-werkgevers. Het is belangrijk dat de werkgevers op de hoogte zijn van de aard van het project en het profiel van de cursisten. Wij geven ook richtlijnen mee zodat zij aan hun communicatie met de cursisten kunnen sleutelen. Onze aanwezigheid en ondersteuning draagt er toe bij dat deze cursisten echt een kans krijgen op de stageplaats. Zonder onze bemiddelende rol zouden de meeste cursisten waarschijnlijk niet eens aan de slag kunnen.'

SHAFIQ, CURSIST:

Shafiq is 33 jaar oud en komt uit Afghanistan. Hij is ongeveer anderhalf jaar in België. Hij is na ongeveer zes maanden alfa Nt2 in het project gestapt. Het project is al zo'n vier maanden bezig. Na de stage begin juli kan Shafiq hopelijk snel aan de slag.

'Ik vind de opleiding niet moeilijk. Elke dag naar school gaan is goed. Drie keer per week vind ik weinig, dan zit ik veel thuis en doe niets. Lezen en schrijven gaat soms wel snel. De groep is leuk. Ik help soms andere mensen en zij helpen mij. Ik volg de opleiding omdat ik snel wil beginnen met werken. Ik wil mijn vrouw en zoon naar hier laten komen. Werken is goed voor mij.'

